

HISTORISCH PLATFORM ROERMOND NIEUWSBRIEF

JAARGANG 19, APRIL 2024

Graag willen wij u uitnodigen voor de negentiende jaarlijkse bijeenkomst van het Historisch Platform Roermond op **woensdag 8 mei 2024** in het **Royal Theater, Hamstraat 7A**. Dit platform biedt onderzoekers en geïnteresseerden de mogelijkheid voor uitwisseling van ideeën, onderzoeksvragen, tips, presentaties en initiatieven op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis. Het platform, gedragen door het Gemeentearchief Roermond en het Historiehuis Roermond, wil daarmee de effectiviteit en de publicatie van onderzoeken vergroten.

Belangstellenden zijn van harte welkom bij de bijeenkomst van het Historisch Platform op **woensdag 8 mei om 19.00 uur**. Deze avond is gratis toegankelijk. Consumpties zijn voor eigen rekening. Vergeet niet om woensdag 8 mei in uw agenda te reserveren! **Vol is vol!**

Het programma is als volgt:

19.00 uur Ontvangst met (gratis) kopje koffie of thee

19.15 uur Welkomstwoord door avondvoorzitter Ton Hensen

19.20 uur Gijs Hoofs – ‘Orgelbouwer Franssen Roermond.’

19.40 uur Muzikaal intermezzo 1 – Nienke Crijns

19.45 uur Birgit Duckers – Project ‘Ongezien Roermond.’

20.05 uur Pauze

20.25 uur Bert Thomassen – ‘Bakkers in Roermond.’

20.45 uur Muzikaal intermezzo 2 – Nienke Crijns

20.50 uur John Spee – ‘Historische ervaringen uit Roermond.’

21.10 uur Sluiting door avondvoorzitter Ton Hensen

Terugblik op de HPR-bijeenkomst 2023

Welkom in Het Royal-Theater, geopend in 1932 door de gebroeders Van Bergen. Jan Bongaerts ontwierp de Royal Bioscoop in de Nederlandse variant van de Art Deco. De Royal Bioscoop is één van de laatste originele bioscooptheaters van Nederland.

“De betovering van het Royal Theater”

door Hans van Bergen

In zijn voordracht nam stadsdichter Hans van Bergen, ondersteund door geluids- en filmfragmenten het publiek mee op een tocht langs 80 jaar Royal Theater. De Roermondse filmtempel die zich onlosmakelijk heeft ingevreten in de geschiedenis van de stad en in die van vele generaties Roermondse en -enaren. En zeker niet alleen als bioscoop. Ook als theater, waar ooit grootheden als Toon Hermans, Wim Sonneveld en Wim Kan optraden. En als NSB-hoofdkwartier in de 2e Wereldoorlog. De lezing over het Royal Theater gaf het publiek een inkijk in de brede betekenis die de bioscoop heeft gehad op zowel cultureel als sociaal-maatschappelijk gebied.

“Vincent von Henke”

door Richard van Kessel

In Roermond staat Vincent von Henke bekend als de eerste Amerikaanse bevrijder die op 1 maart 1945 voet zette in de stad. Maar wie was hij? En hoe kwam een persoon met een Duits klinkende naam tijdens de Tweede Wereldoorlog in het Amerikaanse leger terecht? Dat zijn slechts een paar vragen die mij al heel wat jaren bezighouden. De zoektocht naar antwoorden bracht mij in 2005 in contact met enkele van zijn nabestaanden, waaronder zijn stiefdochter, Janice Amos uit Chicago. Over zijn tijd in de Tweede Wereldoorlog had hij haar ook nauwelijks

iets verteld. Samen hebben we toen de krachten gebundeld om dit verder te onderzoeken. Tijdens haar eerste bezoek aan Roermond in 2015 bracht ze enkele eigendommen van Von Henke mee. Daarbij zat een vest dat Von Henke zelf gemaakt had, maar veel kon ze me hier ook niet over vertellen. Dit vest intrigeerde me en speelt sindsdien een grote rol in de zoektocht naar meer informatie. Een zoektocht waarbij nog steeds (nieuwe) informatie naar boven komt en waaraan waarschijnlijk ook nooit een einde zal komen.

Het vest is dagelijks te bezichtigen in de vaste tentoonstelling van het Historie Huis. Adres Neerstraat 11 in Roermond.”

“Een kleipijpenfabriek in Roermond”

door Jos Engelen

De enige publicatie over de productie van tabakspijpen, gemaakt van klei-aarde in Roermond is van een lid van de Pijpelogische Kring Nederland i.c. Jan van Oostveen uit 2020. In zijn uitgave vanuit zijn Specialistisch Archeologisch Onderzoek vat hij alle bekende uitkomsten van diverse onderzoeken samen. In deze lezing kunnen wij echter niet meer dan de hooflijnen van productieplaatsen en producten in Roermond tonen en kort ingaan

Opgraving Roermond van pijpenoven Koolstraat 17 op enkele specialistische doelgroepen.

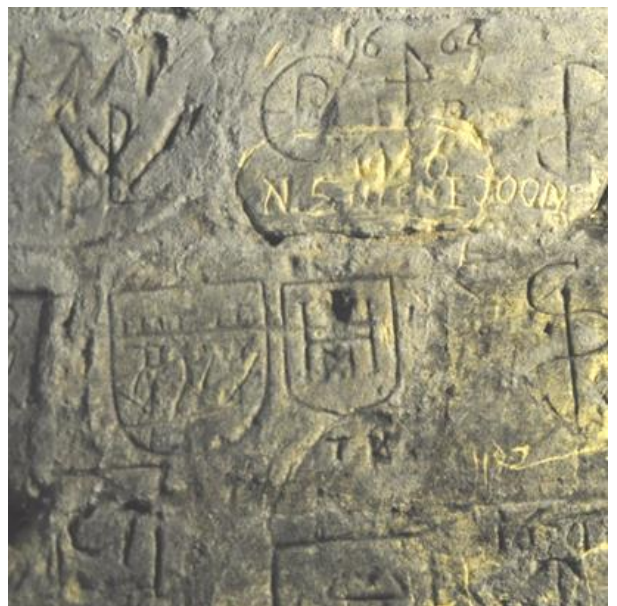
Voor de datering binnen de archeologie kan een kleipijp dienen als gidsfossiel voor andere aangetroffen vondsten. Voor een verdere verdieping in deze materie is de website www.tabakspijp.nl te raadplegen of een PP lezing door ondergetekende.

Naast kleipijpen heeft Roermond een boeiende sigarennijverheid gekend, waar Roermondenaar Ruud Lamboo uitgebreid onderzoek naar heeft gedaan.

Johannes Henricus Gubbels was als detaillist gevestigd in Roermond, waaruit de pijpenfabriek Gubbels is ontstaan, die zowel handelde in Bruyèrepijpen als in kleipijpen.

“Onder de Roermondse Markt: over middeleeuwse kelders, stegen en osendroppen” door drs. B. Dukers

De lezing ging over het onderzoek naar de middeleeuwse kelders aan de oostzijde van de Markt. Deze maken deel uit van de oudste bebouwing van de stad en worden rond 1200 gedateerd. De meest opvallende kelder ligt onder het huidige stadhuis en is opgebouwd in kolenzandsteen. De kelder was ooit afgedekt met een houten balklaag, die rustte op stenen consoles en een stenen randbalk. Deze kelder hoorde bij een huis van de familie Van Amer, dat later door de Gelderse graaf is aangekocht en omgevormd tot

lakenhal. Daarna is het verpacht aan de stad en werd het als raadhuis bestemd. Ten oosten van deze kelder liggen meer kelders met muren van kolenzandsteen, waaronder die van de voormalige vleeshal en van Markt 34 (Zeeman) en Markt 35 (H&M). De bovengrondse huizen zijn afgebrand bij de stadsbrand van 1554 en raakten nogmaals beschadigd bij de brand van 1665. Van oorsprong waren dit voorname, natuurstenen huizen van de stedelijke elite. De huizen lagen in die vroege fase nog niet aaneengesloten, maar werden gescheiden door stegen of osendroppen. De stegen dienden om het achter terrein toegankelijk te maken, waar

in de vroege stadsfase vaak nog stallen of schuren lagen. De osendroppen (smalle druipstroken) dienden om het regenwater af te voeren; de huizen hadden op dat moment nog geen dakgoten maar waren met stro gedekt en het water liep rechtstreeks van de dakbedekking naar beneden. Na de stadsbranden werd de bovengrondse bebouwing dichter op elkaar herbouwd, waardoor de stegen en osendroppen verdwenen. Dit kwam ook omdat er na 1554 vooral harde dakbedekking werd toegepast (leien, dakpannen), waarbij dakgoten werden aangebracht. De osendroppen verloren zo hun functie.

De kelders in kolenzandsteen zijn bijzondere restanten van de voorname stadshuizen uit de oudste fase van de stad. Hierin is Roermond vergelijkbaar met Maastricht, waar in de twaalfde en dertiende eeuw ook natuurstenen huizen werden gebouwd voor de stedelijke elite. Het bouw materiaal van deze huizen was kolenzandsteen, dat via de Maas vanuit de omgeving van Luik noordwaarts werd getransporteerd.

‘Stroomafwaarts’ door Dwayne Beckers (Historiehuis)

Sinds jaar en dag wordt er langs de Maas geleefd. De rivier geeft leven en heeft de kracht het ook weer af te nemen. Spullen die verloren of vergeten zijn, worden door de stroming meegenomen en stroomafwaarts weer achtergelaten. Of het nu prehistorische gebruiksvoorwerpen of plastic bekertjes zijn, ze vertellen allemaal een verhaal over het leven met en langs de rivier. Daardoor is een reis langs de rivier ook een reis door de tijd.

Historische Maasvondsten, zoals de Romeinse tempelsteen die in 1963 is gevonden tijdens baggerwerkzaamheden tot plastic aanstekers en schoenen achtergelaten na de overstromingen van 2021, hij vroeg wat dat zegt over ons maatschappij?

Dwayne Beckers heeft veel goede publiciteit gehaald met deze tentoonstelling die in het Historiehuis te zien was. Het Historiehuis bevindt zich in de bibliotheek Bibliorura en is gratis toegankelijk.

Mocht u vragen hebben, mail gerust: gemeentearchief@roermond.nl.

Vermeld a.u.b. ‘HPR’ als onderwerp. Het Gemeentearchief is voor publiek toegankelijk van maandag t/m donderdag van 09:00 uur tot 12:30 uur.

Wij willen u persoonlijk bedanken, als een van de 600 geïnteresseerden die, sinds 2003, het HPR ondersteunt. Wegens pensioen stappen wij nu uit het bestuur na 21 jaar. Wij nemen voortaan een stoel in de zaal! Het allerbeste, Cathy, Ton en Gerard

Met vriendelijke groet en hopelijk tot 8 mei, namens de stuurgroep van het HPR.